

Předběžné opatření

Ustanovení § 75b odst. 1 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, nspecifikuje, jakým způsobem má být jím upravená jistota složena. Není vyloučeno ani použití dříve složené jistoty v souvislosti s novým návrhem za situace, kdy o jejím vrácení sice ještě nebylo rozhodnuto, návrh na předběžné opatření, v souvislosti s nímž byla tato jistota složena, již ale byl pravomocně zamítnut nebo odmítnut. Takovýto výklad se totiž nijak nedotýká práv ostatních účastníků řízení, kteří by mohli být předběžným opatřením dotčeni.

Rozhodnutí, které odůvodnění zcela postrádá nebo jehož odůvodnění se nezabývá s námitkami, které mohly mít význam pro rozhodnutí ve věci samé, je nepřezkoumatelné, což může mít a zpravidla má za následek porušení práva dotčeného účastníka řízení na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 849/22 ze dne 6.9.2022)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti J. Š., zastoupeného Mgr. Bc. M.K., advokátem, sídlem P., proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 20. ledna 2022 č. j. 18 Co 24/2022-262 a usnesení Okresního soudu Plzeň-jih ze dne 27. prosince 2021 č. j. 3 P 93/2013-238, za účasti Krajského soudu v Plzni a Okresního soudu Plzeň-jih, jako účastníků řízení, a 1) R. H., zastoupené JUDr. T.S., advokátem, sídlem K., a 2) nezletilého J. J. Š., zastoupeného opatrovníkem Městským úřadem P., jako vedlejších účastníků řízení, tak, že usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 20. ledna 2022 č. j. 18 Co 24/2022-262 bylo porušeno základní právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 20. ledna 2022 č. j. 18 Co 24/2022-262 se ruší. Ve zbývajících částech se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Ústavní stížností, jež byla Ústavnímu soudu doručena dne 25. 3. 2022, navrhl stěžovatel zrušení v záhlaví uvedených usnesení z důvodu tvrzeného porušení jeho základních práv zaručených v čl. 2 odst. 2, čl. 10 odst. 2, čl. 32 odst. 4 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a čl. 3 odst. 1, čl. 8 odst. 1 a čl. 18 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. Současně požádal, aby Ústavní soud věc projednal jako naléhavou mimo pořadí.

II. Shrnutí řízení před obecnými soudy

2. Stěžovatel a vedlejší účastnice 1) (dále též "matka") jsou rodiči nezletilého vedlejšího účastníka 2) (dále jen "nezletilý"). Stěžovatel bydlí ve V., kde nezletilý navštěvoval základní školu. Matka bydlí společně s nezletilým v P. Rozsudkem Okresního soudu Plzeň-jih (dále jen "okresní soud") ze dne 26. 2. 2013 č. j. 3 Nc 106/2013-42 byl nezletilý svěřen do péče matky a stěžovateli bylo stanoveno výživné ve výši 4 000 Kč.

3. Dne 9. 4. 2021 podal stěžovatel okresnímu soudu návrh na svěřením nezletilého do jeho péče. Spolu

s ním podal návrh na předběžné opatření, kterým by do nabytí rozsudku ve věci samé byl nezletilý svěřen do střídavé péče rodičů, přičemž každému z nich by byla stanovena povinnost hradit výživné s tím, že matka se u nezletilého zdrží změny bydliště i změny školy. Usnesením okresního soudu ze dne 15. 4. 2021 č. j. 3 P 93/2013-80 byla matce uložena povinnost zdržet se změny školy u nezletilého. Ve zbývající části byl návrh na předběžné opatření zamítnut. Usnesením okresního soudu ze dne 19. 4. 2021 č. j. 3 P 93/2013-88 byl zamítnut návrh matky na předběžné opatření, aby byl nezletilý svěřen do její péče, otci bylo stanoveno výživné a byl dán souhlas za stěžovatele k podání žádosti o změnu školy u nezletilého. Matka usilovala o to, aby nezletilý navštěvoval Základní školu X.

4. K odvolání stěžovatele i matky Krajský soud v Plzni (dále jen "krajský soud") usnesením ze dne 17. 5. 2021 č. j. 14 Co 79/2021-121, 14 Co 80/2021 částečně potvrdil usnesení okresního soudu č. j. 3 P 93/2013-80. Toto usnesení, stejně jako usnesení okresního soudu č. j. 3 P 93/2013-88 však změnil tak, že nezletilý se svěřuje do péče matky a otci se ukládá povinnost přispívat na jeho výživu částkou 4 000 Kč. Posledně uvedené usnesení bylo dále změněno v tom smyslu, že se odmítá návrh matky na nahrazení souhlasu stěžovatele s žádostí nezletilého k jeho přijetí k základnímu vzdělávání na Základní škole X. Důvodem odmítnutí návrhu podle § 75b odst. 1 a 2 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, bylo nesložení jistoty k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy ve výši 10 000 Kč. Povinnost složit jistotu se podle § 12 odst. 3 zákona č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, a contrario uplatní i u návrhu na předběžné opatření, jež nemůže být nařízeno i bez návrhu, tedy také v řízení podle § 466 písm. j) zákona č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o zvláštních řízeních soudních"), ve věcech pro nezletilé dítě významných, na nichž se rodiče nemohou dohodnout. Toto řízení podle § 468 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních lze totiž zahájit jen na návrh zákonného zástupce.

5. Matka podala dne 18. 8. 2021 návrh na předběžné opatření, kterým by soud udělil souhlas za stěžovatele k tomu, aby za nezletilého podala žádost k jeho přijetí k základnímu vzdělávání na Základní školu X. Již dne 17. 8. 2021 složila jistotu ve výši 10 000 Kč na pokladně okresního soudu. Usnesením okresního soudu ze dne 24. 8. 2021 č. j. 3 P 93/2013-191, které bylo potvrzeno usnesením krajského soudu ze dne 10. 9. 2021 č. j. 56 Co 184/2021-214, byl návrh matky zamítnut. Dne 22. 12. 2021 podala matka nový návrh na předběžné opatření stejného obsahu. V návrhu uvedla, že jistota byla složena na účet soudu před podáním tohoto návrhu a v tomto ohledu odkázala na potvrzení o složení jistoty založené ve spisu. Mezi dnem 20. 9. 2021, kdy nabylo právní moci usnesení č. j. 3 P 93/2013-191, a podáním nového návrhu na předběžné opatření nebylo rozhodnuto o vrácení dříve složené jistoty.

6. Usnesením okresního soudu ze dne 27. 12. 2021 č. j. 3 P 93/2013-238 bylo na základě posledně uvedeného návrhu matky nařízeno předběžné opatření, kterým se za stěžovatele uděluje souhlas k tomu, aby matka podala žádost za nezletilého k přijetí dítěte k základnímu vzdělávání na Základní školu X. Zároveň bylo rozhodnuto o změně dřívějších usnesení č. j. 3 P 93/2013-80 a 3 P 93/2013-88. Podle okresního soudu návrh matky vycházel z přání nezletilého bydlet u ní a navštěvovat základní školu v P. Na rozdíl od současného stavu, kdy navštěvuje základní školu ve V., by tak nemusel každý den velmi brzy vstávat, ani by nedocházelo k tomu, že často přichází do školy pozdě, nebo ho tam nemá kdo odvézt. Uvedené přání mělo vyplynout ze znaleckého posudku vypracovaného znalkyní PhDr. Bc. M.R. dne 18. 11. 2021, který matka navrhla provést jako důkaz. Takovéto řešení připustil i orgán sociálně-právní ochrany dětí, Městský úřad P., jako opatrovník nezletilého s tím, že nezletilý se nachází od března 2021 ve faktické péči matky, což je dostatečně dlouhá doba, aby se prokázal skutečný stav věci. Na rozdíl od dřívějšího znaleckého posudku znalkyně Mgr. Zuzany Bouškové ze dne 13. 8. 2021, který vycházel z vyšetření nezletilého provedeného dne 2. 4. 2021 a v němž tato znalkyně nepovažovala přestup nezletilého do jiné školy za vhodný, bylo v novém znaleckém posudku

zjištěno, že nezletilý je schopen změny školního prostředí. Okresní soud vzal v úvahu zejména zájem nezletilého, skutečnost, že byl předložen důkaz k nově nastalé situaci, jakož i stanovisko opatrovníka nezletilého, s nímž se ztotožnil.

7. Proti usnesení okresního soudu podal stěžovatel dne 10. 1. 2022 odvolání, v němž namítal, že návrh matky na nařízení předběžného opatření měl být odmítnut z důvodu nesložení jistoty. Jistota byla složena matkou v souvislosti s jejím dřívějším návrhem na předběžné opatření, jemuž sice nebylo vyhověno, doposud ale nebylo rozhodnuto o vrácení jistoty. Usnesení okresního soudu považoval stěžovatel za nepřezkoumatelné a vytkl mu nesprávné posouzení, které vyšlo z neprokázaných tvrzení matky. Matka ani opatrovník podle jeho názoru neřešili otázku vhodnosti přestupu, zvláště v průběhu školního roku, s ohledem na rozdílnost učebních plánů, rozvrhů, učebnic i aktuálně probíraného učiva.

8. Na odvolání stěžovatele reagovala matka ve svém vyjádření ze dne 13. 1. 2022, v němž uvedla, že po pravomocném rozhodnutí soudu o zamítnutí návrhu na předběžné opatření složená jistota nebyla soudem vrácena podle § 75b odst. 4 občanského soudního řádu. Z tohoto důvodu matka svou pohledávku na vrácení jistoty při podání návrhu na předběžné opatření ze dne 22. 12. 2021 započítala na svou novou povinnost k složení jistoty. Jistota tím měla být uhrazena před podáním návrhu na předběžné opatření, nejpozději však s tímto návrhem. Toto vyjádření nebylo před rozhodnutím krajského soudu zasláno stěžovateli.

9. K odvolání stěžovatele ve věci rozhodoval krajský soud, který usnesením ze dne 20. 1. 2022 č. j. 18 Co 24/2022-262 usnesení okresního soudu potvrdil. Ustanovení § 75b občanského soudního řádu nevylučuje, aby příslušná jistota byla složena dříve, než je podán samotný návrh. Krajský soud připomněl nálezy Ústavního soudu, v nichž šlo o odmítnutí návrhu na předběžné opatření pro údajné včasné nesložení jistoty [nález ze dne 23. 11. 2010 sp. zn. IV. ÚS 518/10 (N 233/59 SbNU 375) a nález ze dne 12. 5. 2014 sp. zn. I. ÚS 1008/13 (N 87/73 SbNU 473); všechna v tomto nálezu odkazovaná rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>], podle nichž odmítne-li obecný soud návrh účastníka na vydání předběžného opatření s poukazem na § 75b odst. 2 občanského soudního řádu pouze z toho důvodu, že účastník uhradil požadovanou jistotu na jiný bankovní účet příslušného soudu než na ten, který byl po přijímání jistot určen, je takový postup nepřijatelně formalistický a porušuje práva účastníka řízení na spravedlivý proces. V posuzované věci krajský soud konstatoval, že matka složila jistotu ve výši 10 000 Kč dne 17. 8. 2021 na účet okresního soudu v souvislosti s podáním návrhu na nařízení předběžného opatření dne 18. 8. 2021. Tento návrh byl zamítnut, avšak o vrácení jistoty nebylo dosud rozhodnuto. Matka projevila vůli použít dříve složenou jistotu na další předběžné opatření ve vyjádření k odvolání otce. Je tak nepochybné, že jí složená jistota byla v den podání nového návrhu k dispozici soudu a matka ve svém vyjádření vyslovila jednoznačnou vůli, aby namísto vrácení byla použita k opakovanému návrhu na nařízení předběžného opatření. Krajskému soudu byl znám nález ze dne 10. 3. 2021 sp. zn. I. ÚS 3174/20, na nějž stěžovatel poukazuje ve svém odvolání, platí nicméně, že vzhledem k výše uvedenému by odmítnutí návrhu matky na nařízení předběžného opatření bylo nepřijatelně formalistické.

III. Argumentace stěžovatele

10. Stěžovatel tvrdí, že návrh matky na nařízení předběžného opatření měl být odmítnut z důvodu nesložení jistoty. Podle jeho názoru matka nemohla použít jistotu, která byla složena dne 17. 8. 2021 v souvislosti s jiným návrhem na předběžné opatření, a to pro nesplnění podmínek vyplývajících z nálezu sp. zn. I. ÚS 3174/20, jimiž jsou pravomocné rozhodnutí o vrácení jistoty a jednoznačná vůle použít nevrácenou jistotu u nového návrhu na předběžné opatření. Do doby právní moci rozhodnutí o vrácení jistoty nemohlo dojít k započítání závazku zaplatit jistotu na povinnost soudu vrátit dřívější jistotu. Poukaz krajského soudu na nálezy sp. zn. IV. ÚS 518/10 a I. ÚS 1008/13 není přílehlavý,

neboť v posuzované věci není řešena otázka, zda byl poplatek zaplacen na určitý konkrétní účet. Matka navíc v řízení před okresním soudem dostatečně určitě neprojevila vůli použít složenou jistotu na další předběžné opatření. Učinila tak až opožděně ve vyjádření k odvolání stěžovatele. Ani krajský soud patrně nepovažoval původní projev matky za dostatečně určitý. Ve svém odůvodnění odkázal právě na toto vyjádření, které ovšem stěžovateli nebylo zasláno, a ten na ně nemohl reagovat.

11. Krajský soud se ve svém usnesení vypořádal jen s námitkou nesložení jistoty, vůbec se však nezabýval ostatní rozsáhlou argumentací stěžovatele, a tudíž není zřejmé, z jakého důvodu usnesení okresního soudu potvrdil. Stěžovatel již ve svém odvolání namítal nepřezkoumatelnost usnesení okresního soudu. Z tohoto usnesení neplyne, jaké skutečnosti okresní soud považoval za prokazané a jaké údaje vycházely toliko z tvrzení matky či názoru opatrovníka. Nebyla vysvětlena obava z ohrožení výkonu rozhodnutí, ani podstatná změna okolností vyžadující zásah ve formě předběžného opatření. Okresní soud ostatně dříve stejný návrh na předběžné opatření zamítl. Stěžovatel je přesvědčen, že nezletilý byl na dosavadní stav zvyklý a předběžné opatření nebylo nezbytné. Okresní soud pochybil i tím, že zcela rezignoval na uvedení odkazu na zákonnou úpravu, podle níž rozhodoval, a že nezletilému nebyl při rozhodování o návrhu na předběžné opatření jmenován opatrovník. Tím mělo být porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces.

IV. Shrnutí řízení před Ústavním soudem

12. Soudce zpravodaj si pro účely tohoto řízení vyžádal spis vedený u okresního soudu pod sp. zn. 3 P 93/2013, jehož obsahu odpovídá výše uvedené shrnutí, a vyzval účastníky i vedlejší účastníky řízení k vyjádření se k ústavní stížnosti. Usnesením ze dne 24. 5. 2022 č. j. IV. ÚS 849/22-45 byl Městský úřad P. jmenován opatrovníkem nezletilého k jeho zastupování v řízení o ústavní stížnosti.

13. Krajský soud ve svém vyjádření ze dne 12. 4. 2022 stručně shrnul svou argumentaci týkající se použití dříve složené jistoty. Dále uvedl, že předběžné opatření bylo vydáno v zájmu nezletilého. Matka musela vozit syna denně z P. do V., což je přibližně 40 km, a nezletilý tak musel velice brzo vstávat. Bylo vycházeno i z přání nezletilého, ze stanoviska jeho opatrovníka a závěrů znaleckého posudku, podle něhož byl nezletilý schopen změnit školní prostředí.

14. Okresní soud ve svém vyjádření ze dne 5. 4. 2022 zdůraznil, že o návrhu na předběžné opatření rozhodoval bez slyšení účastníků. Byl povinen rozhodnout bezodkladně, a to nejdéle do 7 dnů poté, co byl návrh podán. Rozhodující byl stav v době vyhlášení usnesení. Okresní soud se zabýval nejlepším zájmem dítěte, přihlédl k přání nezletilého a navzdory krátké lhůtě pro rozhodnutí si stihl vyžádat i stanovisko opatrovníka nezletilého, které doporučilo návrhu vyhovět. Nedopatřením nebyly v rozhodnutí uvedeny příslušná ustanovení, jimiž se okresní soud řídil.

15. Vedlejší účastnice 1) ve svém vyjádření ze dne 11. 4. 2022 vyloučila, že by mohlo dojít k porušení čl. 3 odst. 1 a čl. 18 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. Podáním ústavní stížnosti stěžovatel řešil výlučně svá práva, aniž by řešil zájem svého dítěte, který by měl být předním hlediskem jeho úvah. V době podání návrhu nebylo v jejích finančních možnostech složit v hotovosti další jistotu. Situace přitom musela být řešena bezodkladně. Matce nebyla vrácena jistota z předchozího návrhu na předběžné opatření, a proto z finančního důvodu, že nemůže jistotu uhradit dvakrát, učinila projev své vůle vůči soudu, že jistota již byla uhrazena před podáním návrhu. V průběhu odvolacího řízení pak výslovně sdělila vůli započíst svou pohledávku z nevrácené jistoty z předchozího návrhu na svou povinnost složit jistotu v souvislosti s novým návrhem.

16. Městský úřad P. ve svém přípisu ze dne 11. 4. 2022, učiněném ještě před jeho jmenováním opatrovníkem, ponechal na rozhodnutí Ústavního soudu, zda došlo k pochybení v procesním postupu obecných soudů či k porušení práv stěžovatele.

17. Uvedená vyjádření byla zaslána stěžovateli, který na ně reagoval replikou ze dne 9. 5. 2022. Krajský soud mu měl dát za pravdu v tom, že proto, aby bylo možné jistotu, kterou má soud vrátet, použít na úhradu jistoty v řízení o novém předběžném opatření, musí být o vrácení této dříve složené jistoty pravomocně rozhodnuto, což se v posuzované věci nestalo. K tvrzení, že odmítnutí návrhu by bylo příliš formalistickým postupem, stěžovatel poukázal na to, že matka byla o povinnosti složit jistotu poučena. V době podání návrhu na předběžné opatření nemohla predikovat, zda k rozhodnutí o vrácení dojde, a tudíž ani nemohlo dojít ke složení jistoty započtením, jestliže závazek prozatím nevznikl. Nadto mohla matka požádat o přiznání osvobození od soudního poplatku. Stěžovatel zdůraznil, že jistota musí být složena v den podání návrhu na nařízení předběžného opatření, a nikoli později. Z tohoto důvodu nepostačuje, že matka svou vůli k započtení dostatečně konkretizovala až v řízení o odvolání.

18. K vyjádření okresního soudu stěžovatel podotkl, že nutnost rychlého rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření klade větší nároky na navrhovatele, který je povinen osvědčit potřebu zatímní úpravy poměrů. V posuzované věci vyšel okresní soud z přání nezletilého, kterého ovšem vůbec nevyslechl. Přání zjistil ze znaleckého posudku znalkyně oslovené a zaplacené matkou bez vědomí stěžovatele. Některá tvrzení matky pak převzal bez toho, aby k nim byl předložen jakýkoli důkaz. Pokud jde o vyjádření matky, stěžovatel poukázal na účelovost tvrzení, že nebylo v jejích možnostech složit další jistotu. Matka ve svém návrhu pouze uvedla, že jistota byla složena před podáním návrhu, o čemž je v soudním spise založeno potvrzení. V návrhu však nebylo výslovně uvedeno, že je vůlí matky použít jistotu, která má být vrácena na závazek složit jistotu novou. Podání návrhu na předběžné opatření dne 22. 12. 2021, tedy pouze dva dny před Štědrým dnem, mělo eliminovat riziko, že se stěžovatel o podání návrhu dozví a pokusí se nepravosti v něm uvedené uvést na pravou míru.

19. Protože od ústního jednání nebylo možné očekávat další objasnění věci, Ústavní soud rozhodl ve věci podle § 44 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), bez jeho nařízení.

V. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

20. Ústavní soud je příslušný k projednání návrhu. Ústavní stížnost byla podána oprávněným navrhovatelem a je přípustná, neboť stěžovatel neměl k dispozici další zákonné procesní prostředky k ochraně práva ve smyslu § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu [k přípustnosti ústavní stížnosti proti rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření, byť nejde o rozhodnutí ve věci samé, s ohledem na případný s ním spojený zásah do základních práv a svobod, srov. např. nálezy ze dne 10. 11. 1999 sp. zn. II. ÚS 221/98 (N 158/16 SbNU 171), nálezy ze dne 5. 11. 2002 sp. zn. II. ÚS 343/02 (N 140/28 SbNU 223), nálezy ze dne 13. 7. 2011 sp. zn. III. ÚS 3363/10 (N 131/62 SbNU 59) nebo nálezy ze dne 7. 11. 2016 sp. zn. II. ÚS 2950/16 (N 209/83 SbNU 331)]. Ústavní stížnost byla také podána včas a splňuje i všechny zákonem stanovené náležitosti, včetně povinného zastoupení advokátem (§ 29 až 31 zákona o Ústavním soudu).

VI. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

21. Poté, co se Ústavní soud seznámil s argumentací stěžovatele, vyjádřeními účastníků a vedlejších účastníků řízení a obsahem příslušného soudního spisu, dospěl k závěru, že ústavní stížnost je zčásti důvodná.

22. V řízení o ústavních stížnostech [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava"), § 72 a násl. zákona o Ústavním soudu] Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) přezkoumává rozhodnutí či postup orgánů veřejné moci jen z toho hlediska, zda jimi nedošlo k porušení ústavně zaručených základních práv a svobod.

23. Napadenými usneseními bylo k návrhu matky vydáno předběžné opatření, kterým byl nahrazen souhlas stěžovatele, aby podala žádost za nezletilého k přijetí dítěte k základnímu vzdělávání na jinou základní školu. Na rozdíl od základní školy, kterou nezletilý dříve navštěvoval a která se nacházela v místě bydliště stěžovatele, má nezletilý nově navštěvovat základní školu v blízkosti bydliště matky, které je vzdáleno od bydliště stěžovatele několik desítek kilometrů. Nahrazení souhlasu stěžovatele představuje zásah do jeho základního práva jako rodiče pečovat o své dítě a vychovávat jej, zaručeného v čl. 32 odst. 4 Listiny. Předtím, než mohl Ústavní soud z hledisek ústavněprávních přezkoumat samotné věcné důvody vydání předběžného opatření, se ale musel - s ohledem na subsidiaritu hmotněprávního přezkumu k procesněprávnímu přezkumu [srov. náleze ze dne 11. 12. 1997 sp. zn. III. ÚS 205/97 (N 159/9 SbNU 375)] - zabývat dvěma rozhodnými námitkami stěžovatele směřujícím proti řízení o návrhu na předběžné opatření. Stěžovatel spatřuje porušení svého základního práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny v tom, že obecné soudy měly nesprávně posoudit, zda došlo ke složení jistoty u nového návrhu na předběžné opatření, a že krajský soud se neměl vypořádat s ostatními v odvolání stěžovatele uplatněnými námitkami, což činí jím vydané usnesení nepřezkoumatelným.

VI/a. Námitka, že nedošlo ke složení jistoty podle § 75b odst. 1 občanského soudního řádu

24. K první z uvedených námitek je třeba uvést, že návrh matky na předběžné opatření, o němž bylo rozhodováno napadenými usneseními, byl podán v řízení podle § 466 písm. j) zákona o zvláštních řízeních soudních, v němž je podle § 877 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, rozhodováno ve věcech pro nezletilé dítě významných, na nichž se rodiče nemohou dohodnout (blíže k účelu tohoto řízení a možnosti jeho zahájení jen na návrh, srov. usnesení ze dne 28. 4. 2020 sp. zn. II. ÚS 3887/19, bod 27). Tak jako u jiných předběžných opatření se v posuzované věci uplatní obecná charakteristika tohoto procesního institutu, který slouží k "rychlé" ochraně práv účastníků, ať už v průběhu již zahájeného řízení (§ 102 občanského soudního řádu), nebo dokonce ještě před jeho zahájením (§ 74 a násl. občanského soudního řádu). Protože předběžné opatření je institutem výjimečným, kterým se do jisté míry prolamuje zásada rovnosti, přímosti a ústnosti ovládající soudní řízení (srov. čl. 37 odst. 3 a čl. 38 odst. 2 Listiny), soud je může vydat bez nařízení jednání, jen na základě obsahu spisu, bez slyšení a vyjádření toho, proti němuž návrh směřuje. O návrhu má být rozhodnuto bezodkladně, a není-li nebezpečí z prodlení, pak nejdéle v sedmidenní lhůtě (§ 75c odst. 2 občanského soudního řádu). Předběžným opatřením lze dosáhnout zatímní úpravy poměrů nebo zamezení zmaření výkonu rozhodnutí (srov. náleze sp. zn. I. ÚS 3174/20, bod 16).

25. Vzhledem k tomu, že řízení podle § 466 písm. j) zákona o zvláštních řízeních soudních nemůže být zahájeno bez návrhu (§ 468 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních), je rozhodování soudu o vydání předběžného opatření podle § 12 odst. 3 zákona o zvláštních řízeních soudních a contrario ve spojení s § 75b odst. 1 občanského soudního řádu podmíněno složením jistoty ve výši 10 000 Kč. Povinnost složit tuto jistotu byla do občanského soudního řádu vložena novelou provedenou zákonem č. [59/2005](#) Sb., která nabyla účinnosti dne 1. 4. 2005. Jistota měla zajistit případnou újmu, která by v souvislosti s předběžným opatřením mohla vzniknout, a současně zamezit účelovému zneužívání návrhu na předběžné opatření. Soudce musí v okamžiku, kdy je mu předložen spis s návrhem na předběžné opatření, zkoumat, zda byla zaplácena (složena) příslušná jistota, a to nejpozději ve stejný den, kdy byl návrh podán. Není-li takto u soudu složena, soud návrh podle § 75b odst. 2 občanského soudního řádu odmítne (náleze sp. zn. I. ÚS 3174/20, bod 17).

26. Povinnost složit jistotu má své věcné opodstatnění i u předběžného opatření vydaného v řízení podle § 466 písm. j) zákona o zvláštních řízeních soudních. Nelze kategoricky vyloučit, že takovéto předběžné opatření bude mít za následek vznik škody nebo jiné újmy na straně druhého z rodičů nebo nezletilého dítěte. Kromě toho působí tato povinnost na účastníky řízení v tom smyslu, aby nezatežovali soudy bezdůvodnými návrhy na nařízení předběžného opatření nebo aby se případně pokusili nalézt řešení vzájemnou dohodou. Tím brání přetíženosti soudů a s ní spojeným průtahům v

řízení, které by jinak mohly nastat a které by činily soudní ochranu méně efektivní. Jde o obdobnou funkci, jakou plní v mnoha případech i soudní poplatky. Složená jistota se od soudních poplatků nicméně liší tím, že dojde-li k vyhovění návrhu bez toho, aby byla použita k náhradě škody nebo jiné újmy, nebo k odmítnutí či zamítnutí návrhu, pak bude podle § 75b odst. 4 občanského soudního řádu vrácena tomu, kdo ji složil. Zátěž spojená s touto povinností tak spočívá především v tom, že účastník řízení, který jistotu složil, touto částkou přinejmenším po určitou dobu nebude moci disponovat (usnesení sp. zn. II. ÚS 3887/19, body 28 a 29). Uvedené cíle považuje Ústavní soud za legitimní a povinnost složit jistotu je způsobilá jich dosáhnout.

27. Minimální výši jistoty 10 000 Kč podle § 75b odst. 1 občanského soudního řádu nelze v obecné rovině považovat za nepřiměřeně vysokou (srov. usnesení ze dne 16. 5. 2006 sp. zn. Pl. ÚS 46/05), a to i s ohledem na výjimky z této povinnosti podle § 75b odst. 3 písm. d) a e) občanského soudního řádu, které umožňují zohlednit konkrétní situaci navrhovatele a zamezit tomu, aby navrhovateli, jemuž to neumožňují majetkové poměry nebo konkrétní okolnosti věci, nebyl ani v těchto případech odepřen přístup k soudu (usnesení sp. zn. II. ÚS 3887/19, bod 30).

28. Ústavní soud konstatuje, že procesní předpisy provádějící základní právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny musí být obecnými soudy vykládány a používány tak, aby na účastníky řízení nebyly kladeny nepřiměřené požadavky, tedy požadavky jdoucí nad rámec smyslu a účelu právní úpravy, jež by bránily nebo podstatně ztěžovaly realizaci uvedeného základního práva [srov. např. nález ze dne 25. 8. 2005 sp. zn. IV. ÚS 281/04 (N 165/38 SbNU 319), nález ze dne 15. 3. 2017 sp. zn. II. ÚS 1966/16 (N 45/84 SbNU 527), bod 17, nebo nález ze dne 16. 6. 2020 sp. zn. IV. ÚS 410/20, bod 27]. Neústavním je postup vybočující ze zákonných pravidel, která řízení před ním upravují, je-li toto vybočení způsobilé negativně se promítnout do výsledku řízení. Týká-li se tento postup posouzení, zda byla složena jistota podle § 75b odst. 1 občanského soudního řádu, pak základní právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny může být porušeno nejen u navrhovatele předběžného opatření, odmítne-li soud jeho návrh pro nesprávné posouzení složení jistoty (viz již zmíněný nález sp. zn. IV. ÚS 518/10, nález sp. zn. I. ÚS 1008/13 nebo nález sp. zn. I. ÚS 3174/20), nýbrž i u osoby, které je předběžným opatřením uložena povinnost, došlo-li k jeho nařízení navzdory tomu, že o něm z důvodu nesložení jistoty vůbec nemělo být věcně rozhodováno [jde o srovnatelnou situaci, jaká byla řešena v nálezu ze dne 11. 2. 2020 sp. zn. III. ÚS 2478/18 (N 23/98 SbNU 299), v němž šlo o nesprávné posouzení před předpoklady přípustnosti dovolání podaného jiným účastníkem řízení].

29. Stěžovatel tvrdí, že návrh matky na předběžné opatření podaný dne 22. 12. 2021 měl být odmítnut z důvodu nesložení jistoty, přičemž tím, že se tak nestalo, mělo být porušeno jeho základní právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Poukazuje přitom na nález sp. zn. I. ÚS 3174/20, jehož závěrům rozumí v tom smyslu, že z něj vyplývají dvě podmínky pro použití jistoty složené v souvislosti s dřívějším návrhem. Těmito podmínkami jsou rozhodnutí o vrácení dříve složené jistoty a dostatečně určité právní jednání, z něhož vyplývá vůle použít tuto jistotu v souvislosti s novým návrhem. Ústavní soud však tomuto právnímu názoru stěžovatele nemůže přisvědčit z následujících důvodů.

30. V již zmíněném nálezu sp. zn. I. ÚS 3174/20 byla Ústavním soudem posuzována situace, kdy stěžovatel, jehož dřívější návrh na předběžné opatření byl pravomocně zamítnut a bylo rozhodnuto o vrácení jistoty, podal vzápětí návrh nový, v němž projevil vůli použít zatím nevrácenou jistotu u nového návrhu. Ústavní soud takovýto postup neshledal v rozporu s občanským soudním řádem, potažmo neústavním. Ustanovení § 75b odst. 1 občanského soudního řádu nespécifikuje, jakým způsobem má být jím upravená jistota složena. Není vyloučeno ani použití dříve složené jistoty v souvislosti s novým návrhem za situace, kdy o jejím vrácení sice ještě nebylo rozhodnuto, návrh na předběžné opatření, v souvislosti s nímž byla tato jistota složena, již ale byl pravomocně zamítnut nebo odmítnut. Takovýto výklad se totiž nijak nedotýká práv ostatních účastníků řízení, kteří by

mohli být předběžným opatřením dotčeni. Dříve složená jistota by nově zajišťovala právě případnou náhradu škody nebo jinou újmu vzniklou následkem předběžného opatření, které bylo nařízeno na základě nového návrhu. Její použití za jiným účelem by bylo vyloučeno. Namítá-li pak stěžovatel, že takovéto použití dříve složené jistoty nebylo v návrhu matky dostatečně určité projevono, ani v této části nejde o námitku opodstatněnou. Matka v návrhu odkázala na potvrzení o složení jistoty založené ve spisu. Ve spisu je nicméně jen jedno potvrzení o tom, že matka složila jistotu (potvrzení ze dne 17. 8. 2021), a tudíž jiný význam uvedeného odkazu nepřichází v úvahu. V odvolání pak matka tento svůj záměr pouze upřesnila, aniž by tato skutečnost byla rozhodná z hlediska složení jistoty. Právním závěrům obecných soudů o složení jistoty proto nelze nic vytknout.

31. Stěžovatel vytkl městskému soudu, že mu nezaslal vyjádření matky k jeho odvolání, na které tak nemohl reagovat. Toto vyjádření ale obsahovalo toliko upřesnění, že ke složení jistoty mělo dojít právě za použití dříve složené jistoty v souvislosti s předchozím návrhem na předběžné opatření, což, jak bylo uvedeno výše, bylo možné dovodit již z návrhu matky na předběžné opatření ze dne 22. 12. 2021. Žádná další argumentace v jejím vyjádření obsažena nebyla, a tudíž jeho nezaslání nemělo pro uplatňování procesních práv stěžovatele žádný význam. Nakonec je třeba dodat, že v posuzované věci byla bez významu argumentace matky nedostatkem finančních prostředků pro složení jistoty u nového návrhu, kterou uplatnila ve svém vyjádření. Takováto situace by byla řešitelná použitím některé z výjimek z povinnosti složit jistotu podle § 75b odst. 3 písm. d) a e) občanského soudního řádu.

VI/b. Námitka nepřezkoumatelnosti usnesení krajského soudu

32. Pokud jde o druhou námitku stěžovatele, jež se týkala nedostatečného odůvodnění usnesení krajského soudu, Ústavní soud zdůrazňuje, že ve své ustálené rozhodovací praxi považuje požadavek náležitého odůvodnění za jednu ze záruk spravedlivého procesu [nález ze dne 20. 6. 1995 sp. zn. III. ÚS 84/94 (N 34/3 SbNU 257), nález ze dne 11. 2. 2004 sp. zn. Pl. ÚS 1/03 (N 15/32 SbNU 131; 153/2004 Sb.)]. Pro účastníka řízení musí být z rozhodnutí soudu zřejmé, jaká skutková zjištění soud učinil a jakým způsobem je právně vyhodnotil. Jeho skutkové a právní závěry nesmí být projevem libovůle a musí odpovídat obecně akceptovaným metodám výkladu práva. Nezbytnost jednotlivých obsahových komponentů odůvodnění se pak odvíjí od předmětu řízení a povahy rozhodnutí, jakož i od návrhů a argumentů uplatněných účastníky řízení, s kterými se soud musí adekvátně vypořádat [např. usnesení ze dne 25. 10. 1999 sp. zn. IV. ÚS 360/99 (U 68/16 SbNU 363) nebo nález ze dne 22. 9. 2009 sp. zn. III. ÚS 961/09 (N 207/54 SbNU 565)]. Rozhodnutí, které odůvodnění zcela postrádá nebo jehož odůvodnění se nezabývá s námitkami, které mohly mít význam pro rozhodnutí ve věci samé, je nepřezkoumatelné, což může mít a zpravidla má za následek porušení práva dotčeného účastníka řízení na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny [např. nález ze dne 6. 3. 1997 sp. zn. III. ÚS 271/96 (N 24/7 SbNU 153), nález ze dne 12. 10. 1998 sp. zn. IV. ÚS 304/98 (N 120/12 SbNU 177), nález ze dne 2. 6. 2009 sp. zn. II. ÚS 435/09 (N 129/53 SbNU 623) nebo nález ze dne 18. 1. 2018 sp. zn. II. ÚS 1162/17 (N 8/88 SbNU 103)].

33. Ústavní soud konstatuje, že napadené usnesení krajského soudu požadavku náležitého odůvodnění nedostalo. Krajský soud vysvětlil důvody, pro které považoval námitku nesložení jistoty za nedůvodnou, vedle toho se však omezil pouze na shrnutí obsahu příslušného spisu. Nijak se nevypořádal s dalšími námitkami, jimiž stěžovatel rozporoval důvodnost předběžného opatření. Napadené usnesení krajského soudu je tak v tomto rozsahu nepřezkoumatelné. Není úlohou Ústavního soudu, aby dotvářel chybějící části odůvodnění. Předmětné pochybení nelze dodatečně napravit ani prostřednictvím vyjádření krajského soudu. Tím je odůvodněn závěr, že napadeným usnesením krajského soudu bylo porušeno základní právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

34. Závěrem Ústavní soud dodává, že se již nezabýval dalšími námitkami stěžovatele, ani

neposuzoval jiná jím tvrzená porušení ústavně zaručených základních práv a svobod. Vzhledem k závěru o nepřekoumatelnosti napadeného usnesení krajského soudu by bylo takovéto posouzení předčasné.

VII. Závěr

35. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud podle § 82 odst. 1, odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu zčásti vyhověl ústavní stížnosti stěžovatele (výrok I) a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil napadené usnesení krajského soudu (výrok II). Protože zrušením napadeného usnesení krajského soudu z procesních důvodů přestala být ústavní stížnost přípustná v části, v níž směřovala proti napadenému usnesení okresního soudu [např. nález ze dne 9. 12. 2014 sp. zn. IV. ÚS 1085/14 (N 220/75 SbNU 475)], Ústavní soud ji v této části odmítl podle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu (výrok III.). O naléhavosti věci podle § 39 zákona o Ústavním soudu nebylo samostatně rozhodováno. Rozhodnutím o ústavní stížnosti se totiž tento návrh stal bezpředmětným. Bude povinností krajského soudu, aby vázán právním názorem Ústavního soudu vysloveným v tomto nálezu (čl. 89 odst. 2 Ústavy), znovu rozhodl o odvolání stěžovatele a své rozhodnutí náležitě odůvodnil. Ústavní soud tímto nijak nepředjímá, zda návrhu na předběžné opatření mělo či nemělo být vyhověno.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)